

**WILEY-
BLACKWELL**

The Scandinavian
Journal of Economics

Review: Ekonomisk Tillväxt

Author(s): Åke Ortmark

Source: *Ekonomisk Tidskrift*, Årg. 58, n:r 2 (Jun., 1956), pp. 132-134

Published by: [Blackwell Publishing](#) on behalf of [The Scandinavian Journal of Economics](#)

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/3438492>

Accessed: 21/10/2011 07:35

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at
<http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Blackwell Publishing and *The Scandinavian Journal of Economics* are collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Ekonomisk Tidskrift*.

<http://www.jstor.org>

LITTERATUR

EKONOMISK TILLVÄXT

The Theory of Economic Growth by W. Arthur Lewis. George Allen & Unwin Ltd. London 1955. 453 s.

Lewis' arbete innehåller ingen »teori» för den ekonomiska tillväxten, i den meningen att författaren skulle försöka lägga fram en enda generell förklaring till tillväxtprocessen. Vad man möter är snarast en diskussion av de flesta av de olika problem som kan höra hemma under rubriken tillväxt, och eftersom detta sker på ett relativt begränsat utrymme är det tydligt att ambitionsgraden måste bli tämligen låg. Det är närmast fråga om en populär översikt som dock kan ha stort intresse, eftersom allmänna översiktsverk på detta område, innehållande en rikedom av synpunkter på de mest skilda företagsformer, är mycket sällsynta. Frågan är t. o. m. om man inte som författaren antyder måste gå tillbaka till John Stuart Mills »Principles of Political Economy» för att finna en bok med motsvarande spännvidd.

Lewis ställer inledningsvis upp ett par faktorer — »proximate causes» — som med all sannolikhet har avgörande inflytande på den långsiktiga tillväxten i ett lands produktion. Dessa är »The will to economize», »Knowledge» och »Capital». Författaren ägnar stort utrymme åt att diskutera varför dessa tre faktorer är särskilt aktivt verksamma i vissa samhällen och inte i andra. Här behandlas t. ex. frågan vilka förhållanden — på bl. a. religionens område — som gynnar respektive motverkar uppkomsten av en »economizing spirit». Det finns ingen anledning att i denna tidskrift gå in på dessa resonemang. I stället skall Lewis synpunkter på några aspekter av de »underutvecklade ländernas» problem behandlas — bl. a. med hänsyn till kapitalbildningens roll — eftersom Lewis framställning på denna punkt förefaller vara av större intresse.

I sin diskussion av kapitalbildningen och dess roll i länder på olika utvecklingsstadier tar Lewis till utgångspunkt några välkända uppskattningar: »industrialiserade» länder tenderar att ha en nettoinvesteringsskvot på något sådant som 10 procent och en framstegstakt på något sådant som 3 procent, medan motsvarande siffror för »underutvecklade» länder är 5 respektive 0 procent. De förra länderna har genomgått en »industriell revolution», dvs. en kanske relativt kort period av accelererad ökningstakt i kapitalbildningen, varvid 10-procentsnivån uppnåtts.

Ett mycket väsentligt drag i en industriell revolution är, som Lewis framhåller, en kraftig ökning i vinsternas andel av nationalinkomsten — antingen dessa upp bärs av privatpersoner eller av staten — vilket ger upphov till en stark ökning i sparandet. Det sparande som förekommer i ett underutvecklat land är som regel antingen mycket obetydligt — som arbetarnas och jordbrukarnas sparande — eller också kommer det till en mycket improduktiv användning — som den jordägande klassens. »Fattigdom» är inte förklaringen till att dessa länder sparar så litet; förklaringen ligger i att den (stats- eller privat-) kapitalistiska sektorn är så liten. Det saknas en grupp människor som är inriktade på produktiva investeringar.

Lewis anknyter detta resonemang till Japan, ett land som under senare delen av 1800-talet genomgick en av allt att döma mycket snabb omvandling och därefter har lyckats upprätthålla en osedvanligt snabb framstegstakt (uppskattad till 3 procent per capita årligen sedan 1870). I Japans utveckling finner Lewis stöd för tesen om företagandets avgörande betydelse för initieringen av en tillväxtprocess. Han framhåller att japanska jordägare och adelsmän som följd av statliga ingripanden i jordägandet »snabbt förvandlades till kapitalister». Det kan på denna och andra punkter förefalla som om Lewis i vissa avseenden gör det alltför lätt för sig. Han hämtar exempel — vanligen i den kortfattade hänvisningens form — från olika håll för att bestyrka sina teser. Eftersom dessa exempel hämtas från hela världen är det tydligt att bestyrkandet kan bli en tämligen lättvindig procedur: det är ju ofta så att någonstans har någon gång just det inträffat som man behöver för att ge sitt resonemang verklighetsanknytning. Det förefaller då mera fruktbart att — i den mån man inte sysslar med strikt teoretiska modeller — hålla sig till ett enda lands utveckling och presentera dess olika sidor fylligt med anknytning till hypoteserna. Lewis är självfallet inte främmande för dessa synpunkter och är förmodligen den förste att erkänna behovet av noggranna »case studies»; han har ju själv tidigare utfört sådana.

De problem som sammanhänger med »a balanced economic growth» har tilldragit sig stort intresse i diskussionen om ekonomier på olika utvecklingsstadier. Lewis behandlar detta problem med anknytning till de underutvecklade länderna och inleder med att erinra om att de olika sektorerna i ekonomin måste utvecklas i »the right relationship to each other».

En innovation i t. ex. jordbruket kan resultera antingen i ett överskott av livsmedel, som utbjuds i städerna, eller i ett överskott av arbetskraft från jordbruket som söker annan anställning, eller i en kombination av båda. Om industrin växer samtidigt och »at the right rate» kan den absorbera överskotten av både livsmedel och arbetskraft. Om detta inte är fallet tenderar inkomstnivån i jordbruket att sjunka, vilket minskar förutsättningarna för ytterligare investeringar på detta område. Liknande tankegångar kan utvecklas med utgångspunkt från en innovation i industrin. Genom sådana schematiska resonemang, som varierar utifrån olika förutsättningar, kan Lewis inskräpa vikten av att en expansion inte är ensidigt koncentrerad till en enda sektor.

Det är enligt Lewis i de flesta underutvecklade länder jordbruket som verkar bromsande på tillväxten. Förbättrad produktivitet i jordbruket kräver vanligen stora insatser från den statliga sektorn i form av forskning, väg- och bevattningsanläggningar etc. De flesta regeringar har emellertid negligerat jordbruket, med resultatet att denna sektor har bromsat expansionen på andra områden. Japan är här ett undantag: statliga insatser av olika slag beräknas ha fördubblat produktiviteten per capita i jordbruket på trettio år, varigenom efterfrågan genererats till andra områden.

Eftersom förhållandena på ett underutvecklat lands hemmamarknad — t. ex. på grund av otillräcklig total efterfrågan i real mening — gör förutsättningarna för en internt genererad allmän expansion små, måste det enligt Lewis bli utrikeshandeln som ger ekonomin »that upward twist which sets it on the progressive road». Det kan tyckas att Lewis ser alltför optimistiskt på utrikeshandelns möjligheter att utgöra den dynamiska fak-

torn på detta tidiga stadium i tillväxtprocessen. Det är lätt att hitta exempel på underutvecklade länder som under många år exporterat betydande kvantiteter av en eller flera produkter utan att levnadsstandarden höjts i landet som helhet eller för den del av befolkningen som arbetar i produktionen för export. Lewis besvarar denna invändning med en hänvisning till att man här har att göra med en »över-koncentration» till exporten. Man kan emellertid fråga om det i själva verket inte är rimligast att anta att förloppet vanligen måste gå i motsatt riktning och om inte Lewis' eget resonemang i hög grad tyder på det: först en intern expansion på flera områden, och sedan, med denna som bas, inriktning på utländska marknader.

Som antytts inledningsvis ligger såvitt anmälaren förstår nyhetsvärdet i denna bok främst i dess karaktär av allmänt översiktsverk. Det har som regel inte varit författarens ambition att presentera nya synpunkter på de diskuterade frågorna. Boken förefaller emellertid ha stort värde — för högskolestudenter etc. — som grundläggande introduktion till tillväxtproblemen. Läsaren får förutom kortfattade översikter över institutionella förhållanden i olika länder på skilda utvecklingsstadier även en relativt grundlig genomgång av de teoretiska resonemangen. Han blir förmodligen samtidigt stimulerad av Lewis' ofta djärva spekulationer.

Åke Ortmark.

UTRIKESHANDEL

Udenrigsökonomi av Paul Nyboe Andersen. Einar Harcks Forlag. Köpenhamn 1955. 292 s.

Detta är en lärobok i utrikeshandelsteori, som framför allt är avsedd att behandla de problem, som möter det *lilla* landet med stor utrikeshandel. Det är knappast nödvändigt att framhålla, att behovet av en sådan lärobok är stort, inte bara när det gäller folkundervisningen i nationalekonomi utan också vid handelshögskolor och universitet. Visserligen har vi här i landet Ohlins *Utrikeshandel och handelspolitik* men denna är vid det här laget i behov av en genomgripande nybearbetning, och de flesta av de i övrigt förträffliga amerikanska och engelska textböckerna i utrikeshandelsekonomi är skrivna ur andra synvinklar än denna, helt bortsett ifrån att de ofta är överlastade med institutionellt stoff, som är av mindre intresse för skandinaviska studenter.

Nyboe Andersen's bok är emellertid inte helt idealisk. Enligt förordet är den i första hand avsedd att tjäna som lärobok vid två slags studier vid Handelshögskolan i Köpenhamn, nämligen de allmänna företagsekonomiska studierna och specialkursen i utrikeshandel. I båda fallen gäller, att man har två undervisningstimmar i veckan under en termin för att gå igenom ämnet, varvid studenterna förutsätts ha elementära kunskaper i nationalekonomisk teori och metod. Det är sannolikt, att boken under dessa omständigheter räcker som underlag för en muntlig framställning av utrikeshandelsteoretiska problem, i varje fall om man ställer måttliga krav på vad företagsekonomer skall kunna i ämnet, när de lämnar sin handelshögskola.